

ingediend op **1863** (2023-2024) – Nr. 2
16 januari 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Tine van der Vloet

over het voorstel van resolutie

van Ann De Martelaer, Hannes Anaf, Jeremie Vaneeckhout,
Freya Van den Bossche, Celia Groothedde en Conner Rousseau

tot wijziging van het besluit
van de Vlaamse Regering van 16 september 2022
over een experiment voor de gedeeltelijke
terbeschikkingstelling van budgetten
voor niet-rechtstreeks toegankelijke zorg
en ondersteuning aan personen met een handicap
in prioriteitengroep twee, wat betreft
het geven van een rechtszeker perspectief
aan personen met een handicap

Documenten in het dossier:
1863 (2023-2024) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gwenny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Emine Gül Isci.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

I.	Toelichting door Ann De Martelaer	4
1.	Inleiding	4
2.	De effecten van deelbudgetten	5
3.	Oordeel van de rechtbank	5
4.	Advies van het VMRI	5
5.	Arrest van de Raad van State	6
6.	Conclusie	6
II.	Bespreking	6
III.	Stemming	9
	Gebruikte afkortingen	10

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak op dinsdag 9 januari 2024 het voorstel van resolutie tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 2022 over een experiment voor de gedeeltelijke terbeschikkingstelling van budgetten voor niet-rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning aan personen met een handicap in prioriteitengroep twee, wat betreft het geven van een rechtszeker perspectief aan personen met een handicap.

I. Toelichting door Ann De Martelaer

1. Inleiding

Ann De Martelaer heeft dit voorstel van resolutie ingediend op 19 oktober 2023. Ze wilde het nog voor de bespreking van de begroting voor 2024 laten behandelen maar door omstandigheden buiten haar wil is dat niet gelukt (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 15/6-J). Ze heeft evenwel enkele amendementen ingediend op de begroting voor 2024 die in lijn liggen met dit voorstel van resolutie (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 15/3). Het onderwerp blijft brandend actueel dankzij het advies van het VMRI en het arrest van de Raad van State.

Op 4 oktober 2023 heeft de arbeidsrechtbank van Antwerpen in een individueel dossier geoordeeld dat de halvering van het persoonsvolgend budget in het experiment van de Vlaamse Regering, strijdig is met de Grondwet. De regelgeving waarnaar de arbeidsrechtbank verwijst, is het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 2022 over een experiment voor de gedeeltelijke terbeschikkingstelling van budgetten voor niet-rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning aan personen met een handicap in prioriteitengroep 2. De indieners van dit voorstel van resolutie willen erop wijzen dat in het besluit van de Vlaamse Regering het woord 'experiment' gebruikt wordt.

Door het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 2022 krijgen zowat 1100 mensen die al een hele tijd op de wachtlijst staan maar een deel van hun persoonsvolgend budget. Het VAPH kan overeenkomstig de bepalingen van het besluit maximaal 20 miljoen euro aan budgetten aan prioriteitengroep 2 ter beschikking stellen. De budgethouder kan de gedeeltelijke terbeschikkingstelling weigeren.

In haar antwoord op schriftelijk vraag 577 van 3 april 2023 deelde minister Hilde Crevits mee dat 911 of net geen 83 procent van de oorspronkelijk ter beschikking gestelde budgetten zijn opgestart. 116 personen hebben hun budget geweigerd en werden vervangen door 79 personen (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 577, aan minister Hilde Crevits). Op 18 april 2023 zijn negentien verzoekschriften door personen met een handicap bij de rechtbank ingeleid.

In de nota van het raadgevend comité van het VAPH van 2021 staat te lezen dat de stakeholders een positief advies hebben gegeven, met als voorwaarde dat de mensen met een deelbudget perspectief krijgen om binnen een bepaalde termijn te evolveren naar een volwaardig budget. In het besluit van de Vlaamse Regering wordt verwezen naar artikel 37/0, §1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 over de indiening en de afhandeling van de aanvraag van een budget voor niet-rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning voor meerderjarige personen met een handicap en over de terbeschikkingstelling van dat budget. Concreet betekent dit dat het agentschap kan handelen binnen de grenzen van de middelen die jaarlijks zijn vastgelegd in de begroting voor de toekenning van een budget en dat de Vlaamse minister, bevoegd voor personen met een beperking, jaarlijks bepaalt hoe groot dat budget zal zijn. De verwijzing naar dat artikel beantwoordt niet aan de voorwaarde die de stakeholders hebben gesteld. De vraag binnen welke termijn budgethouders perspectief hebben op een volledig budget blijft open.

2. De effecten van deelbudgetten

Artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 2022 bepaalt dat het doel erin bestaat om na te gaan of de hoogste noden met de helft van het budget gelenigd kunnen worden en om inzicht te krijgen in de wijze waarop mensen hun budget inzetten. De indieners van dit voorstel van resolutie vinden het een bijzondere vaststelling dat het VAPH, dat al jaren systemen opzet om de zorgzwaarte en bijbehorende budgetten vast te leggen en al jaren budgetten ter beschikking stelt, niet beschikt over analyses of evaluaties van de manier waarop dat budget wordt ingezet. Op de website van het VAPH staat dat het VAPH-beleid ondersteund wordt door wetenschappelijk onderzoek.

Datzelfde artikel 6 stelt dat het VAPH een onderzoeksopdracht moet uitschrijven en gunnen om de effecten van de gedeeltelijke terbeschikkingstelling te evalueren, en dat de Vlaamse minister, bevoegd voor personen met een beperking, de inhoud van die onderzoeksopdracht moet bepalen. In haar antwoord op schriftelijke vragen nummer 226 van 14 december 2022 en nummer 354 van 26 januari 2023 deelde de minister mee dat het onderzoek zou worden uitgevoerd door onderzoekers van de KU Leuven en de Universiteit Antwerpen (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 226, aan minister Hilde Crevits, en nr. 354, aan minister Hilde Crevits). Het begeleidend onderzoek loopt van 15 december 2022 tot en met 31 januari 2024. Het rapport zal in februari 2024 opgeleverd worden. Zoals bij elk onderzoek zou er een stuurgroep samengesteld worden waaraan de onderzoekers op geregelde tijdstippen over de vorderingen en tussentijdse resultaten zouden rapporteren. Over de tussentijdse resultaten wordt er niet extern gecommuniceerd. Deze aanpak stoot de indieners tegen de borst. De resultaten van het onderzoek zullen nooit gepresenteerd worden voor het einde van de legislatuur. Op deze manier worden de problemen doorgeschoven naar de volgende Vlaamse Regering.

Met een half budget kan een persoon met een handicap geen menswaardig leven leiden. Dat bleek onlangs nog uit de getuigenis van de 39-jarige Shanna Wouters, die via het experiment een deelbudget kreeg. Met de diagnose dat ze ongeneeslijk ziek is, kan ze onvoldoende ondersteuning krijgen in het dagelijks leven. Ze maakte bekend dat ze een euthanasieverzoek had ingediend.

Het is pervers dat er geëxperimenteerd wordt op mensen, en al zeker op mensen met een handicap. "Wij zijn geen objecten die een beetje zorg nodig hebben, en van wie je kunt zeggen: nu mag het ook met een beetje minder. Wij zijn mensen met rechten, en een daarvan is het recht op een menswaardig leven. Dat kan maar als je voldoende ondersteuning krijgt", aldus Kurt Vanhauwaert, persoon met een handicap.

3. Oordeel van de rechtbank

De arbeidsrechtbank in Antwerpen oordeelt dat de halvering van het budget in strijd is met het eigendomsrecht en met artikel 23 van de Grondwet, waarin staat dat iedere persoon een menswaardig leven moet kunnen leiden en dat verleende rechten niet mogen worden afgebroken. Door het budget van personen met een handicap te verminderen kunnen ze geen menswaardig leven leiden. Met andere woorden, de uitspraak van de rechtbank is glashelder: het experiment schendt de Grondwet.

4. Advies van het VMRI

Op 22 december 2023 bracht het VMRI een advies uit over het persoonsvolgende budget. Het gaat expliciet in op de gedeeltelijke terbeschikkingstelling van het persoonsvolgende budget. Het instituut vraagt de Vlaamse overheid om de aanvragers meer rechtszekerheid te bieden door hun bij de toezegging van het persoonsvolgende budget het tijdstip van de terbeschikkingstelling mee te delen.

5. Arrest van de Raad van State

Inmiddels heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over de actualisering van de budgetcategorieën. Over dit thema heeft Ann De Martelaer het voorstel van resolutie over de gedeeltelijke intrekking van de actualisering van persoonsvolgende budgetten ingediend (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1669/1). De Raad van State zegt dat veel deelnemers aan het experiment ook gevat zijn door de actualisering.

In de praktijk krijgt een groot deel van de mensen in het experiment niet de helft maar slechts 40 procent van het oorspronkelijke budget. Door de beslissing van de Raad van State moet de Vlaamse Regering iedereen die zijn budget zag dalen met terugwerkende kracht compenseren. Dat geldt volgens Ann De Martelaer ook voor wie aan het experiment deelneemt.

Op vrijdag 12 januari 2023 zal de rechtbank van Leuven een vonnis vellen in een zaak aangespannen door een persoon met een handicap die deelneemt aan het experiment en gevat is door de actualisering. Ann De Martelaer acht de kans op een positieve uitspraak groot.

6. Conclusie

Om te vermijden dat de Vlaamse Regering in haar hemd wordt gezet, acht Ann De Martelaer het zinvol om dit voorstel van resolutie goed te keuren. In de overwegingen zou ze nog kunnen verwijzen naar het advies van het VMRI en het arrest van de Raad van State.

Het voorstel van resolutie vraagt de Vlaamse Regering om aan alle personen met een handicap die werden aangeschreven onmiddellijk het volledige budget ter beschikking te stellen. Daarnaast moeten extra budgetten verleend worden aan het VAPH. Ten slotte moet het VAPH alle beroepsprocedures stopzetten in zaken aangespannen tegen het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 2022.

II. Bespreking

Hannes Anaf sluit aan bij de toelichting van Ann De Martelaer. Het debat over het arrest van de Raad van State dient niet in deze context gevoerd te worden, ook al zijn veel deelnemers aan het experiment erdoor gevat. Het is een bijkomend argument om dit voorstel van resolutie goed te keuren. De Raad van State is van oordeel dat artikel 23 van de Grondwet is geschonden, wat volgens de spreker ook geldt voor de deelbudgetten.

Immanuel De Reuse zegt dat zijn fractie het voorstel van resolutie zal goedkeuren omdat het Vlaams Belang de drie concrete vragen aan de Vlaamse Regering deelt. Personen met een handicap moeten hun beloofde budget krijgen om de broodnodige zorg en omkadering te kunnen inkopen. Omdat belofte ook schuld maakt moet er geld vrijgemaakt worden.

Maurits Vande Reyde zegt dat Open Vld dit voorstel van resolutie niet kan goedkeuren. De indieners van het voorstel van resolutie halen weliswaar enkele elementen aan die enige grond van waarheid bevatten maar in het algemeen focussen ze sterk op wat mensen niet krijgen in plaats van op wat mensen wel krijgen.

Hij heeft zelf zijn licht opgestoken bij drie mensen die gebruikmaken van het deelbudget. Ze gaven alle drie aan tevreden te zijn met het deelbudget. Ze kijken uiteraard nog altijd uit naar het volledige budget, maar zijn tevreden dat ze na

lang wachten toch al een deelbudget kunnen inschakelen. Dit voorstel van resolutie gaat volledig voorbij aan dat effect.

Omdat dit voorstel van resolutie focust op prioriteitengroep 2 gaat de spreker niet in op de andere aspecten waarnaar Ann De Martelaer heeft verwezen in haar toelichting. Open Vld wil de wachttijden in prioriteitengroep 2 en 3 op termijn wegwerken. Hij nodigt daarom iedereen uit mee te werken aan het meerjarenperspectief dat het VAPH nog voor de verkiezingen van 9 juni 2024 zal indienen. Op basis daarvan kunnen aanbevelingen geformuleerd worden ten aanzien van de volgende Vlaamse Regering. Hij blijft achter de beslissing staan om in de tussentijd een gedeeltelijk budget ter beschikking te stellen.

Ten slotte heeft hij bedenkingen bij de semantische discussie over het begrip 'experiment' alsof er getest wordt op mensen. In essentie gaat het om een maatregel waarvan de gevolgen in kaart gebracht zullen worden.

Tine van der Vloet vindt het belangrijk dat wie met een deelbudget werkt ook perspectief krijgt op het volledige budget. Zij blijven immers op de wachtlijst staan.

Dat altijd het negatieve wordt benadrukt, zit het commissielid hoog. Er zijn 1100 personen met een handicap die een deelbudget krijgen. De meesten zijn daar tevreden mee en blijven uitkijken naar het volledige budget. Het is in dat opzicht belangrijk om de resultaten van het onderzoek af te wachten. Het onderzoek zal verduidelijken wat de deelnemers precies gedaan hebben met hun deelbudget.

Er is 20 miljoen euro beschikbaar. Er is altijd gezegd dat met dat budget zo veel mogelijk wachtenden ondersteund moeten worden. Om die reden is er voor deelbudgetten gekozen. Geeft de oppositie er de voorkeur aan om het volledige budget ter beschikking te stellen van minder wachtenden?

Het PAB is onder toenmalig minister Mieke Vogels ook als experiment gestart. Mogelijk wijst het onderzoek uit dat werken met deelbudgetten geen slechte manier van werken is. Allicht heeft elk commissielid een e-mail ontvangen waarin vanuit de sector wordt voorgesteld om te werken met een soort startbudget om zo meer mensen naar zorg toe te leiden. De sector denkt mee na.

Er zijn logischerwijze voor- en tegenstanders van de deelbudgetten. In deze fase is het belangrijk om het onderzoek en de evaluatie af te wachten. Mocht de oppositie evenwel weten waar 250 miljoen euro gevonden kan worden om prioriteitengroep 2 weg te werken, dan verneemt *Tine van der Vloet* dat graag. De N-VA zal dit voorstel van resolutie niet goedkeuren.

Katrien Schryvers zou vanzelfsprekend iedereen willen helpen die op de wachtlijst staat. Er zijn al grote stappen vooruitgezet. Ook de meerderheid wil niets liever dan het gevraagde extra budget vrijmaken. Alles ineens realiseren is helaas onmogelijk. In 2017 is er 1 miljard euro recurrent bij gekomen. In 2024 krijgt het VAPH 2,5 miljard euro. In 2020 was dat nog 1,8 miljard euro. Iedereen is het erover eens dat er in de toekomst nog stappen gezet moeten worden. Cd&v wil alvast proberen om de nodige inspanningen te leveren.

In de tussentijd moeten de beschikbare middelen gericht ingezet worden. Men kan dit omschrijven als een experiment, maar *Katrien Schryvers* wijst erop dat veel zaken als project starten. Als na evaluatie blijkt dat een project tot voldoening en gewenste resultaten leidt, wordt het vaak bijgestuurd of verankerd.

In dit geval is in overleg met de stakeholders beslist om te zoeken naar een systeem dat wachtenden een eerste opstap geeft. Voordien was het alles of niets. Het

onderzoek en de evaluatie zullen uitwijzen of dat een goede aanpak is. Op basis van het onderzoek en de evaluatie zullen verdere beslissingen genomen worden.

Het voorstel van resolutie vraagt het VAPH alle beroepsprocedures stop te zetten. Katrien Schryvers vindt dat verregaand. Ze heeft er geen probleem mee dat individuen een beslissing aanvechten door naar de rechtbank te stappen. Daartegenover staat het de overheid vrij om zich te verdedigen door gebruik te maken van de beschikbare juridische procedures.

Het arrest van de Raad van State, waarnaar wordt verwezen, gaat over een andere aangelegenheid. Dat thema zal op een ander moment besproken worden. Er is al een reactie van Vlaams minister Hilde Crevits. Cd&v zal dit voorstel van resolutie niet goedkeuren.

Hannes Anaf begrijpt dat de meerderheid het niet waardeert dat er over een experiment wordt gesproken. Hij wijst er evenwel op dat dit woord gebruikt wordt in de titel van het besluit van de Vlaamse Regering. Wie oproept om te focussen op het positieve, namelijk dat 1100 mensen de helft van hun budget krijgen, vergeet dat er nog 17.000 mensen op de wachtlijst staan die niets krijgen.

Het is logisch dat iemand liever de helft krijgt dan helemaal niets omdat er de komende jaren geen enkel perspectief op een budget is. Voorts is het onduidelijk naar welk meerjarenperspectief er wordt verwezen. Er is geen uitbreidingsbeleid vrijgemaakt voor de komende jaren. Er zijn zelfs geen middelen gereserveerd voor de automatische toekenningen. Er is evenmin een provisie voor de gevolgen van het arrest van de Raad van State.

Afsluitend roept Hannes Anaf de meerderheid op zich bescheidener op te stellen. Het is immers niet de eerste keer dat haar beleid ongrondwettelijk blijkt te zijn. De meerderheid moet naar een oplossing zoeken.

Ann De Martelaer zegt dat het VN-Verdrag over de rechten van personen met een handicap bepaalt dat elke persoon met een handicap op een goede manier kan leven. Landen die het verdrag hebben goedgekeurd moeten budget vrijmaken om zorg te kunnen dragen voor alle personen met een handicap.

Personen met een handicap hebben in Vlaanderen een procedure doorlopen om een budget toegezegd te krijgen, vervolgens zijn ze op een wachtlijst terechtgekomen en uiteindelijk in een experiment gestapt. Een budget is bepaald op basis van hun situatie van enkele jaren geleden. Sedertdien is hun gezondheidstoestand geëvolueerd. Sommige mensen zijn tevreden over het experiment maar anderen zijn in een mensonterende situatie terechtgekomen. Het is onmogelijk om daar zekerheid over te hebben omdat de stuurgroep niet tussentijds heeft geïnformeerd. Tussentijdse resultaten hadden zowel voor meerderheid als oppositie veel kunnen bijbrengen. Nu baseert iedereen zich op persoonlijke bevindingen uit e-mails en contacten met betrokkenen.

Sommige mensen geven aan dat ze met het deelbudget in een moeilijke situatie leven. Wie terminaal is, kan niet hopen op de resultaten van het experiment en de bevindingen van de stuurgroep. Er zijn enkele kritische situaties. Niet iedereen wordt hiermee geholpen. Een politicus moet openstaan voor alle – ook de kritische – vragen en signalen. Dat is de reden waarom ze dit voorstel van resolutie heeft opgesteld.

Wat zal er gebeuren als de rechtbank van Leuven op 12 januari 2024 de eisers volgt? Het VAPH zal allicht in beroep gaan want zijn goede recht is. In beroep gaan kost ook geld, dat beter geïnvesteerd kan worden in wie er nood aan heeft. Met dit voorstel van resolutie wil Ann De Martelaer vermijden dat nieuwe rechtszaken ertoe leiden dat ook dit teruggedraaid moet worden.

III. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt met 9 stemmen tegen 5 verworpen.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Tine VAN DER VLOET,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
PAB	persoonlijkeassistentiebudget
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VMRI	Vlaams Mensenrechteninstituut
VN	Verenigde Naties